

DOI 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.60

САМООЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДО З ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЗА ШКАЛОЮ ECERS-3

Корнієнко Єлизавета

магістрантка Педагогічного інституту

Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна

Літченко Олена Дмитрівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту

Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна

Анотація. У статті розглянуто сучасні наукові праці з оцінювання якості дошкільної освіти в Україні. Досліджено думки науковців про шляхи та системи здійснення оцінювання. Проаналізовано міжнародну шкалу оцінювання ECERS-3, з'ясовано основні критерії оцінювання роботи педагогів у ЗДО. З метою підвищення рівня якості дошкільної освіти ЗДО здійснює самооцінювання власної діяльності, цікавим є місце праці, а також вимоги до трудової вихованості дітей дошкільного віку за міжнародною системою оцінювання.

Ключові слова: дошкільна освіта, міжнародна шкала оцінювання ECERS-3, самооцінювання, трудове виховання, якість освіти.

Українська система освіти активно модернізується і удосконалюється відповідно до нової державної політики. Оновлення усіх ланок освіти, зокрема і дошкільної, є важливим завданням, що впливає розвиток нашої країни. Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси сприяють обміну кращим педагогічним досвідом, розширюють освітній простір. Обмін науковими і практичними напрацюваннями сприяв виникнення нових підходів, опрацювання нових методик оцінювання якості діяльності закладів дошкільної освіти.

Аналіз наукових праць присвячених питанням якості дошкільної освіти дозволяє зазначити, що науковці приділяють значну увагу цьому питанню та вважають його національним пріоритетом (В. Андрущенко, І. Бєх, В. Кремінь, С. Крисюк, В. Луговий, В. Огнев'юк, С. Сисоєва).

«Енциклопедія освіти» містить наступне визначення поняття: «якість освіти (англ. – quality of education) – певна збалансована відповідність певного

освітнього рівня (загальної середньої, професійно-технічної, вищої тощо) численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітнім нормам і стандартам, яка встановлюється для виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості» [2].

У словнику-довіднику «Дошкільна освіта» зазначено, що поняття «якість дошкільної освіти» розглядається як надання можливості вибору для дитини «індивідуального освітнього маршруту» на основі різноманітності змісту пропонованих програм, створених умов досягнення успіху для кожної дитини [5].

К. Крутій, О. Фунтікова вважають, що якість дошкільної освіти є системним поняттям, яке охоплює всі аспекти діяльності закладу дошкільної освіти і пов'язане з оцінкою здоров'я вихованців, їхнім інтелектуальним, моральним та естетичним розвитком [5].

У дослідженні Л. Козак «якість дошкільної освіти» визначено як цілісну характеристику системи як першої ланки освіти з боку її відповідності потребам зростаючої особистості, сім'ї як споживачів соціальних послуг і держави як соціального замовника. Вчена доводить, «якість дошкільної освіти характеризується сукупністю властивостей та мірою корисності, які зумовлюють її здатність повно задовольняти особисті та суспільні потреби» [4]. Отже, ознакою якості дошкільної освіти є якість її змісту, форм і методів роботи з дітьми.

Відповідно до закону України «Про дошкільну освіту» (2001), дошкільна освіта покликана забезпечити всебічний розвиток дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб, формування моральних норм, соціального досвіду. Зважаючи на це, актуальним є питання забезпечення якості дошкільної освіти, її складових компонентів.

Питання удосконалення змісту дошкільної освіти активно досліджується провідними науковцями України (І. Бех, А. Богуш, Г. Беленька, Н. Гавриш, О. Коваленко, К. Крутій, М. Машовець, О. Рейпольська, Т. Піроженко), зокрема питання сучасних підходів до трудового виховання дітей дошкільного віку висвітлено у наукових працях Г. Беленької, О. Літченко, М. Машовець, Л. Пісоцької, Х. Шапаренко [1; 7; 8; 11].

Вивчення психолого-педагогічних досліджень дозволяє стверджувати, що трудові здатності дітей є важливими складовими соціального досвіду, який вихованці мають набути впродовж дошкільного дитинства. Адже праця допомагає сформуванню ряду позитивних якостей особистості – самостійності, наполегливості, відповідальності, охайності, працьовитості, тощо [7;8].

Аналізуючи місце трудового виховання в структурі сучасної освіти дітей України, звертаємось до думки С. Гончаренка і Т. Поніманської, які визначили трудове виховання найстарішою формою виховання, незамінним способом самореалізації особистості [3; 10].

Трудове виховання розглядається сучасними ученими як система виховних впливів, що передбачає залучення дітей дошкільного віку до трудової

діяльності з метою їх загального розвитку. Важливими складовими трудового виховання є самообслуговування, господарсько-побутова праця, художня (рукоділля), праця в природі. Отже трудова діяльність дітей дошкільного віку має розвивальний характер та націлена на набуття дітьми соціально доцільних умінь і навичок, позитивних рис особистості.

Проте не у всіх країнах Європи трудове виховання виокремлюється як складовий компонент дошкільної освіти. Зважаючи на це, значний науковий інтерес становить питання оцінювання якості набутих умінь і навичок самообслуговування, господарсько-побутової діяльності, праці в природі, художньої праці у європейських системах оцінювання якості дошкільної освіти.

Важливим компонентом дошкільної освіти в Україні, що впливає на її загальну якість є трудове виховання дітей дошкільного віку, відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти (2021) реалізується у всіх компетентностях передбачених державним стандартом дошкільної освіти.

Науковці відзначають, що у сучасній теорії та практиці відсутні єдині параметри оцінки якості складових компонентів дошкільної освіти (Л. Козак, Т. Піроженко). Тому відбуваються пошуки ефективних підходів, системи, методик моніторингу і оцінювання [4; 9].

Міністерством освіти і науки України у співпраці з Українським інститутом розвитку освіти, ЮНІСЕФ та Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» впроваджуються нові методики оцінювання якості дошкільної освіти. Серед них, міжнародна шкала оцінювання ECERS-3, що позитивно себе зарекомендувала більш як у тридцяти країн світу.

У результаті проведення ECERS-3 в Україні, передбачено, що фахівцями буде отримано комплексну оцінку якості дошкільної освіти відповідно до міжнародних стандартів. Окрім цього, використання цієї міжнародної методики дасть змогу, серед іншого, сформуванню комплексне бачення показників якості дошкільної освіти серед різних цільових груп (батьків, педагогів, приватних і комунальних закладів дошкільної освіти). Важливим вважаємо і те, що це дозволить звернути дослідити якість взаємодії усіх учасників освітнього процесу у дошкільних закладах освіти.

Основним методом дослідження згідно методики ECERS-3 є спостереження, саме на ньому і базується оцінка якості освітнього процесу ЗДО. Методика має певну специфіку та відмінності показників якості, у порівнянні з тими, що використовувались донедавна. Зважаючи на значення трудового виховання у розвитку дітей дошкільного віку, перспективним є вивчення місця трудової діяльності дітей дошкільного віку відповідно до вимог ECERS-3 [6].

Відповідно до рішення МОН у 2020-2021 році було прийнято рішення щодо проведення оцінки якості дошкільної освіти за шкалою дослідження ECERS. Дослідження охоплювало 2 етапи : пілотний і основний та охоплювало 200 закладах дошкільної освіти.

Відповідно, проведення оцінювання здійснюють сертифіковані експерти ECERS-3, проте з метою підвищення якості дошкільної освіти методику ECERS-3 було видано накладом 16 тисяч екземплярів та розповсюджено в закладах дошкільної освіти. Передбачається, що орієнтуючись на представлені

індикатори якісного дошкільного освітнього середовища, педагогічні працівники та директори закладів дошкільної освіти можуть самостійно підвищити якість освітнього процесу у ЗДО здійснивши самооцінювання і скорегувати, за необхідності, роботу педагогічного колективу.

У пораднику для директора закладу дошкільної освіти «Як створити внутрішню систему забезпечення якості освіти», «самооцінювання» визначається як процедура вивчення, оцінювання освітніх і управлінських процесів, що проводиться у закладі освіти з метою визначення ефективності функціонування внутрішньої системи та подальшого планування розвитку закладу [12].

Аналіз дослідження якості трудового виховання дітей дошкільного віку дозволить: оцінити відповідність вимог і традицій виховання дітей в Україні та Європі; проаналізувати відповідно до освітніх тенденцій та міжнародних стандартів трудові уміння і навички дітей дошкільного віку; оновити зміст, форми, методи трудового виховання в ЗДО.

Отже, важливою складовою дошкільної освіти є трудове виховання, наукові дослідження та багаторічний досвід виховання засвідчує важливе місце трудової діяльності розвитку дітей дошкільного віку. Використання методики ECERS-3 допоможе ознайомитись з показниками та індикаторами якості трудового виховання відповідно до європейських стандартів, що дозволить здійснити самооцінювання освітньої роботи педагогів та рівня розвитку дітей. Самоаналіз результатів дослідження стане підґрунтям для визначення подальших кроків щодо поліпшення якості дошкільної освіти у закладі, а також допоможе педагогам розробити відповідний методичний супровід націлений на розвиток і формування відповідних трудових уміння і навичок у вихованців.

Список використаних джерел:

- [1] Беленька Г. (2010) Праця в житті сучасної дитини. *Дитина – педагог: сучасний погляд. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти сучасної дошкільної та початкової освіти*. Луганськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка», 325–337.
- [2] Енциклопедія освіти (2008) / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер.
- [3] Гончаренко С. (1997) У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь.
- [4] Козак Л.В., Швидка І. А. (2018) *Якість дошкільної освіти на сучасному етапі*. Освітологічний дискурс (3-4). 198-208 Вилучено із <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2018.3-4.4319>
- [5] Крутій К. Л., Фунтікова О. О. (2010) Дошкільна освіта : словник-довідник : понад 1000 термінів, понять та назв упоряд. Запоріжжя : ЛІПС.
- [6] Критерії якості дошкільної освіти. Звіт за результатами дослідження в межах міжнародного проекту «Міжнародні критерії якості дошкільних освітніх програм» Вилучено із <http://ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.17.pdf>
- [7] Літченко О. Д. (2018) *Сучасні тенденції розвитку трудового виховання дітей дошкільного віку. Молодий вчений (8.1)*. 76–79.
- [8] Машовець М. (2018) Трудове виховання дітей дошкільного віку: пошук нових ідей. Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Рівне : РДГУ. (7.2). 147-153
- [9] Піроженко Т.О. (2018) Якість дошкільної освіти: сучасна ситуація та погляд у перспективу. *Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту*

психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Харків. Том. IV: Психологія розвитку дошкільника (14). 6-27

[10] Поніманська Т.І. (2006) Дошкільна педагогіка. Академвидав.

[11] Шапаренко Х. А. (2014) Сучасні підходи до трудового виховання дітей дошкільного віку. *Наукові записки* [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні та історичні науки (116). 238-243

[12] Як створити внутрішню систему забезпечення якості освіти (порадник для директора закладу дошкільної освіти) Вилучено із <https://ezavdnz.mcfр.ua/bookprint?bid=38817>